

WIELKANOC W KRAJACH NIEMIECKOJEZYCZNYCH

ALEKSANDRA ALBERSKA 7A

Wielkanoc po niemiecku - wstęp

Wielkanoc to najważniejsze chrześcijańskie święto, co jest widoczne zarówno w Polsce, jak i w krajach niemieckojęzycznych. Jednak zwyczaje i tradycje w tych krajach są różne, a niektóre z nich są naprawdę zaskakujące i zupełnie inne od tych, które znamy. W mojej prezentacji chciałabym pokazać zarówno te najważniejsze zwyczaje, jak i te, które mogą zdziwić i zaskoczyć obcokrajowców. Zapraszam do wirtualnej wielkanocnej podróży do Niemiec, Austrii, Szwajcarii i Liechtensteinu.

Niemiecki słowniczek wielkanocny

Aby wprowadzić niemiecki klimat, stworzyłam niemiecki słowniczek wielkanocny, z którym można się zapoznać przed obejrzeniem prezentacji.

- ✚ **Post** – die Fastenzeit;
- ✚ **Wielki Tydzień** – die Karwoche;
- ✚ **Wielki Czwartek** – der Gründonnerstag;
- ✚ **Wielki Piątek** – der Karfreitag, nazywany też "Cichym Piątkiem" – Stiller Freitag;
- ✚ **Wielka Sobota** – der Karsamstag;
- ✚ **Niedziela Wielkanocna** – der Ostersonntag
- ✚ **Poniedziałek Wielkanocny** – der Ostermontag

Przed Świątami Wielkanocnymi w krajach niemieckojęzycznych dużą popularnością cieszą się **jarmarki wielkanocne** (die Ostermärkte), podczas których możemy zakupić ozdoby wielkanocne i przysmaki.

WIELKANOC W NIEMCZECH

Bardzo ważne miejsce w przygotowywaniu domu na Świąta zajmuje tzw. **bukiet wielkanocny** – są to ustawione w wazonie zielone gałązki przybrane kolorowymi wydmuszkami jajek. Niektórzy w ten sposób ozdabiają również krzewy czy małe drzewka przed domem. Na stołach obowiązkowo powinien się pojawić **zajaczek** z cukru, czekolady lub innego materiału. Zajac jest zresztą, obok jajka, najważniejszym świątecznym symbolem.

Jedną z ciekawszych i chyba najbardziej efektownych tradycji jest ubieranie **drzewek z pisankami** (der Osterbaum).

TRADYCJE PRZY STOLE

Jako danie główne w Święta podaje się zazwyczaj **pieczeń z barana**. Poza tym, nasi zachodni sąsiedzi delektują się **babkami drożdżowymi i sernikami**. Często piecze się je w specjalnych foremkach w kształcie np. baranka. Ogromną popularnością cieszą się również wszelkiego typu kiełbasy i wędliny.

Ostereiertitschen - czyli "**stukanie się jajkami**" podczas śniadania to jeden z zabawniejszych niemieckich zwyczajów. Członkowie rodziny wybierają swoją pisanekę i stukają się z innymi. Wygrywa posiadacz jajka z najmocniejszą skorupką. Zwyczaj ten jest też popularny w Niemczech, Austrii i Szwajcarii.

Ulubionym zwyczajem wielkanocnym dzieci jest (die Ostereiersuche), czyli **poszukiwanie pisanek bądź słodczy**, które zostały ukryte w domu i ogrodzie przez zajączka wielkanocnego (der Osterhase). W niektórych domach mieszkańcy obdarowują się również drobnymi podarkami – najczęściej czekoladkami lub innymi łakociami.

POLSKIE ZWYCZAJE NIEZNAWE W NIEMCZECH

Tradycja święcenia potraw, bez której nie wyobrażamy sobie Świąt Wielkanocnych, jest u naszych zachodnich sąsiadów zupełnie nieznaną. Święcenie palm wielkanocnych także jest mało popularne, jednak można go spotkać w katolickiej części Niemiec - Bawarii.

Podobnie jak w Polsce maluje i dekoruje się jajka, choć ten zwyczaj w Niemczech jest nieco mniej rozpowszechniony niż w naszym kraju.

Zwyczaj Śmigusa – Dyngusa jest zupełnie nieznaną, więc Niemcy mogliby się trochę zdziwić, gdyby ktoś zaczął ich polewać wodą w Wielkanocny Poniedziałek...

CIEKAWOSTKI

W niektórych miastach organizuje się uroczyste **procesje konne** (Osterreiten), które obecnie cieszą się dużym zainteresowaniem turystów – najbardziej znane są te w Saksonii i miasteczku Traunstein w Bawarii.

Popularne są **ognie wielkanocne**, są to ognie rozpalane na wsiach lub w miejskich ogrodach, symbolizuje to zakończenie zimy i zapewnienie urodzaju, ale jako tradycja chrześcijańska symbolizuje zmartwychwstanie Chrystusa.

Od Wielkiego Piątku do Niedzieli Wielkanocnej w kościołach **nie używa się dzwonów**, dlatego te dni nazywane są cichymi.

W niektórych regionach dzieci chodzą w Wielkanocną Niedzielę po domach sąsiadów i **proszą o świąteczne łakocie**.

Bardzo popularne są **kilkudniowe rodzinne wyjazdy** na Święta Wielkanocne poza miejsce zamieszkania.

WIELKANOC W AUSTRII

Austria jako kraj katolicki obchodzi uroczyste Święta Wielkiej Nocy. Z Triduum Paschalnym i dniami świątecznymi związane są ciekawe zwyczaje i tradycje. Króliczki, jajka, baranki to ozdoby, które pojawiają się dość wcześnie w sklepach.

Na austriackich **jarmarkach wielkanocnych** od końca marca można kupić tradycyjne ozdoby wielkanocne, kolorowe pisanki, a także skosztować kulinarnych specjałów. Z kolei najmłodsi mogą wybierać z wielu atrakcji, m.in. organizowane są zajęcia plastyczno-techniczne, na których powstają marcepanowe zajaczki i stroiki wielkanocne, a później dzieci wspólnie szukają zajaczka.

Jarmark wielkanocny przed **Pałacem Schönbrunn w Wiedniu** został okrzyknięty najbardziej romantycznym w Austrii.

NIEDZIELA PALMOWA W AUSTRII

Szczególnym austriackim obyczajem, zachowanym w niewielu miejscowościach (np. w Hall i Thaur w Tyrolu oraz Puch koło Hallein na Ziemi Salzburskiej) w Niedzielę Palmową jest widowiskowy **pochód osiołków**. Naturalnej wielkości drewniane figury osiołków na kółkach z drewnianą postacią Chrystusa na grzbiecie ciągnięte są ulicami miejscowości.

Wielki Tydzień rozpoczyna Niedziela Palmowa (der Palmsonntag). Podobnie jak w Polsce w ten dzień **ludzie święcą palmy** (der Palmbuschen), które tutaj przypominają rozłożyste bukiety z wierzbowych gałązek pokrytych baziami (das Palmkätzchen lub das Weidenkätzchen), bukszpanu (der Buchsbaum), ostrokrzewu (die Stechpalmen). Czasem w palmie wielkanocnej znajdzie się także kilka gałęzi jałowca (der Wacholder). Wszystko jest dodatkowo bogato ozdobione wstążkami.

Niedziela Palmowa w Austrii jest też szczególnie ważna dla dzieci, które **proszą o dobry wzrost** oraz przynoszą na nabożeństwo palmy udekorowane jabłkami, preclami i wstążkami.

WIELKI CZWARTEK I WIELKI PIĄTEK

Gründonnerstag

Wielki Czwartek to wydawałoby się Zielony Czwartek. Zwyczajowo jada się wtedy **szpinak z jajkiem sadzonym** (jajko zniesione tego dnia przynosi szczęście) i ziemniakami. Mimo obfitości zielonego koloru w potrawach, nie stąd pochodzi nazwa tego dnia. „Grün” wywodzi się od czasownika „greinen”, czyli płakać. Ponadto w tym czasie młodzi ludzie, jako symbol końca smutnego postu, ubierali się na zielono.

Karfreitag

Wielki Piątek jest obchodzony jako dzień postu i żałoby od II wieku n.e. W tym dniu **dominuje cisza**, a na wsi nie chodzi się do karczmy, wykonuje się tylko najważniejsze prace, a dzieci nie mogą głośno się bawić. Według austriackiej tradycji, woda nabierana w Wielki Piątek ze strumyka pod prąd przed wschodem słońca powinna mieć specjalne moce uzdrawiające – od leczenia chorób aż do usuwania piegów.

W Wielki Piątek w Austrii **spożywa się najczęściej ryby**. Wcześniej był to dorsz solony lub suszony na powietrzu. Wieczorem, jak w Polsce, w kościele odbywa się nabożeństwo upamiętniające śmierć Chrystusa na krzyżu.

WIELKA SOBOTA I WIELKANOC

Karsamstag

Wielka Sobota **to dzień święcenia pokarmów** w kościele katolickim, jednak poza dniami świątecznymi w Austrii bardzo mało osób chodzi regularnie do Kościoła. Tam ten zwyczaj nie cieszy się tak ogromną popularnością jak u nas w Polsce, ale jak na Austriaków to i tak widać wyraźne ożywienie w dni świąteczne.

Ostersonntag

Niedzielę Wielkanocną rozpoczyna oczywiście **uroczyste śniadanie**, które składa się głównie z mięs i jajek. Jednak zanim jajka zostaną zjedzone koniecznie trzeba się nimi stuknąć. Ten zwyczaj nazywany jest das Eierpecken. Wspominałam o nim bardziej szczegółowo przy okazji opisywania tradycji wielkanocnych w Niemczech, a tutaj ta zabawa wygląda niemal identycznie. Do końca śniadania wyczekują niecierpliwie austriackie dzieciaki, bo tuż po nim czeka je **szukanie czekoladowych jajek**, zajęcy i innych smakołyków. Według tradycji są one ukryte w trawie i w krzakach, a w praktyce wręczają je rodzice i dziadkowie.

POTRAWY WIELKANOCNE

Wielkanocne menu w Austrii jest zdominowane przez **mięso i wędliny**. Austriacy są w tym czasie wielkimi mięsożercami a na stole nie może zabraknąć baraniny. Dlatego też do koszyka wkłada się **głównie wędliny**, ale towarzyszy im tradycyjnie chrzan i wielkanocny chleb (das Osterbrot), który przypomina bardziej drożdżówkę z bakaliami, a ciasto bywa zapieczone w warkocz.

Dużą popularnością cieszy się puszysta **babka drożdżowa** (Kärntner Reindling) pochodząca z Karynti o ciekawym ślimakowym kształcie, która jest wypełniona rodzynkami.

Z potraw bezmięsnych na wielkanocnym austriackim stole można znaleźć tradycyjną **sałatkę ziemniaczaną i pikantne placki ziemniaczane** (die Erdäpfelrösti).

NIETYPOWE ZWYCZAJE WIELKANOCNE W AUSTRII

Podobno, jeszcze w niektórych wsiach istnieje jeszcze zwyczaj **smagania różgami**, który jest austriacką wersją polskiego Śmigusa – Dyngusa.

W Austrii co roku odbywają się **misteria pasyjne** przedstawiające Mękę Pańską. W kościołach ołtarze zasłaniane są pięknie zdobionymi wielkopostnymi chustami. Jedna z najpiękniejszych, o powierzchni 80 m² z 99 malowanymi scenami, jest własnością kościoła katedralnego w Gurk. Zgodnie z innym ludowym zwyczajem - ulicami miast i miasteczek chodzą chłopcy, którzy **grzechoczą kołatkami**. Ich odgłos zastępuje dźwięk dzwonów aż do Wielkiej Soboty.

Jedną z austriackich tradycji wielkanocnych to die Ratschenbuben i jest to coś zarezerwowane dla dzieciaków, które **mogą biegać z drewnianymi kołatkami i robić tyle hałasu ile tylko zapragną**. Sprawia im to zapewne ogromną przyjemność i na pewno to wykorzystują. Zwyczaj ten był kiedyś zarezerwowany tylko dla chłopców, jednak dziś dziewczyny też biorą udział w zabawie.

ZWYCZAJE WIELKANOCNE W SZWAJCARII

Co ciekawe, Szwajcarzy wszystkie dekoracje wielkanocne **przygotowują własnoręcznie**, mimo, że obecnie ozdoby świąteczne możemy kupić w sklepie. Jest to dla nich forma spędzenia czasu z bliskimi i odpoczynku.

W Wielkanoc Szwajcarzy nie święcą koszyków, nie oblewają się też wodą w Wielkanocny Poniedziałek, jednak mają inne sposoby, aby spędzić te Święta. Są one odmienne w różnych regionach kraju. Wielkanoc jest najważniejszym świętem w religii chrześcijańskiej, a więc i w Szwajcarii uroczystości i zwyczaje mają charakter religijny.

Bardzo istotnym elementem świąt są **pisanki**, które dzięki dużemu zaangażowaniu Szwajcarów wyglądają naprawdę piękne. Sposób ich przygotowania jest niezwykle złożony, najpierw gotują je na twardo, malują na różne kolory i ozdabiają najróżniejszymi wzorami, od geometrycznych, kwiatowych, po postacie religijne. Oczywiście musi im to zajmować bardzo dużo czasu, ale czego się nie robi, żeby mieć najpiękniejsze pisanki w całej okolicy. Jednak te małe arcydzieła nie są przeznaczone do święcenia, tak jak to robi się w Polsce. Wkłada się je do koszyka razem z tymi czekoladowymi oraz drobnymi prezentami, następnie chowa w różnych miejscach w domu lub ogrodzie, aby dzieci mogły je później odnaleźć.

RODZINNY OBIĄD W WIELKANOC

W Wielkanoc w Szwajcarii wszystko musi być dobrze przygotowane, w szczególności świąteczny obiad, który jest bardzo uroczysty.

Dominuje na nim **jagnięcina**, przygotowana przez gospodynię domu na różne, jej tylko znane sposoby. Podobnie jak zupa na bazie topionego sera. Wszystko to „tonie” w sałatkowej zieleninie. A na deser podawane są **torty**: orzechowe, czekoladowe lub owocowe. Tradycją szwajcarskich domów jest samodzielne przygotowywanie świątecznych przysmaków.

Na świątecznym obiedzie u Szwajcarów są zasady, o których nie można zapomnieć. Przede wszystkim przyjęcie obiadowe rozpoczyna gospodarz. Wstaje, podnosi kieliszek z winem i stuka się ze wszystkimi składając życzenia. Goście także muszą się stuknąć wszyscy ze wszystkimi. Szwajcarzy są bardzo punktualni i cenią sobie osoby także punktualne. Może dlatego, że mają zegarki najlepszej jakości na świecie?

Wieczorem, zgodnie z prาดawnym zwyczajem, Szwajcarzy rozpalają ogień wielkanocny, który ma zapewnić rodzinie zdrowie i bezpieczeństwo od wszelkiego złego.

ZWÄNZGERLE – ZABAWA W PONIEDZIAŁEK WIELKANOCNY

W świąteczny poniedziałek Szwajcarzy wyznania katolickiego mają jeszcze jeden dzień wolny, który wykorzystują na miły spacer z całą rodziną. Ubierają się wtedy w regionalne stroje. Największą radość mają z tego dzieci, które podczas spaceru pytają napotkanych dorosłych: **Tüend Si au Zwänzgerle?**, co oznacza czy zagra Pan/Pani ze mną w Zwänzgerle?

To wywodząca się z bardzo starej tradycji gra z jajkiem. Jest najbardziej popularna w Zurichu. Mieszkańcy spotykają się specjalnie w tym celu na Rüdenplatz w Zurichu. **Gra polega na tym, że dorośli rzucają drobną monetą (na ogół 20 centymów, stąd nazwa gry) w jajka.**

Jeśli nie trafią, tracą monetę, a dziecku powiększa się skarbonka. Trafić tak, aby moneta wbiła się w jajko – nie jest łatwo, ale Szwajcarzy nawet się o to nie starają, aby nie psuć zabawy dzieciom. Już wychodząc z domu napełniają portmonetki i kieszenie drobnymi monetami dla dzieci.

TRADYCJE W RÓŻNYCH CZĘŚCIACH KRAJU

Co roku w Lucernie odbywa się Festiwal Wielkanocny z serią koncertów wielkanocnych.

We włoskojęzycznym kantonie Ticino podczas Wielkiego Tygodnia odbywają się procesje, w Wielki Czwartek i Wielki Piątek odgrywana jest historia Pasji.

W wielu wioskach w kantonie Valais rozdawany jest chleb, ser i wino. Zwyczaj ten jest starożytną tradycją wielkanocną.

W Nyon niedaleko Genewy w okresie wielkanocnym, zgodnie ze starym obyczajem, fontanny są ozdobione kwiatami, gałęziami, wstążkami i kolorowymi jajkami.

W niektórych regionach Jeziora Genewskiego ustawiane są 23 wielkie jaja, każde o wadze 15 kg i wysokości 1 metra. Co zaskakuje wielu turystów, przekształcają się one w różne postacie kurczaków, zajęczków, pingwinów i innych.

ZWYCZAJE WIELKANOCNE W LIECHTENSTEINIE

Liechtenstein jest jedynym krajem niemieckojęzycznym, w którym językiem urzędowym jest wyłącznie niemiecki. Inne kraje świata niemieckojęzycznego posiadają kilka języków urzędowych lub mniejszościowych. Dla porównania Austria ma aż trzy języki mniejszości, a w Szwajcaria trzy języki urzędowe.

Wiele tradycji w Liechtensteinie jest powiązanych ze zwyczajami innych państw niemieckojęzycznych, ponieważ kraj jest niewielki i nie powstały tutaj ludowe tradycje czy zwyczaje charakterystyczne tylko dla Liechtensteinu. Dlatego też chciałabym przedstawić nieliczne wielkanocne tradycje, które udało mi się odnaleźć typowe dla tego kraju. Co jest pewnie oczywiste, na Wielkanoc główne dekoracje stanowią kolorowe pisanki i zające.

ZWYCZAJE WIELKANOCNE W LIECHTENSTEINIE

Mimo braku wielu własnych tradycji, Liechtenstein ma ciekawy zwyczaj, który obchodzi się w Wielki Czwartek. Dotyczy on głównie młodych mężczyzn, którzy przez cały rok zbierają drewniane korki od wina. Tego dnia robią z nich ogniska, a na twarzach rozmazują sobie nawzajem sadzę z ogniska, ma im ona przynieść szczęście i siłę.

W Wielki Piątek, który jest dniem wolnym od pracy, mieszkańcy Liechtensteinu spędzają czas w kościołach. Po mszach udają się na agapę, czyli symboliczny posiłek składający się z chleba, wina oraz wody.

Co ciekawe, w Liechtensteinie, tak jak w innych krajach niemieckojęzycznych, zwyczaj oblewania się wodą w Lany Poniedziałek jest kompletnie nieznan. Jednak tutaj również, zaraz po śniadaniu wielkanocnym, dzieci szukają czekoladowych słodkości, które zostawił im zajaczek

WIELKANOC W KRAJACH NIEMIECKOJEZYCZNYCH

ALEKSANDRA ALBERSKA 7A

DZIEKUJE ZA UWAGE!!